

Ιστορία Β' Γυμνασίου

Αγαπητέ μαθητή/τρια

Σύμφωνα με τις υποδείξεις του υπουργείου Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων στις εξετάσεις του Ιουνίου στην ιστορία δίνονται δυο ομάδες ερωτήσεων.

Η Ομάδα Α περιλαμβάνει 5 ερωτήσεις από τις οποίες επιλέγετε τις τρεις και η Β Ομάδα περιλαμβάνει 4 ερωτήσεις από τις οποίες επιλέγετε τις 2.

Σε μία προσπάθεια για την καλύτερη οργάνωση της προετοιμασία σου, έχουμε επιλέξει από κάθε κεφάλαιο τα θέματα που πρέπει οποσδήποτε να μελετήσεις. Ακολουθούν δυο πρότυπα διαγωνίσματα με τις απαντήσεις τους όπου θα πάρεις μια ιδέα για το τι θα αντιμετωπίσεις.

Τέλος για άλλη μια φορά να επισημαίνουμε ότι **ΔΕΝ είναι δυνατόν να ξέρουμε τι θα μπει**. Σίγουρα όμως δεν θα πρέπει να να φύγεις από το σπίτι σου, αν δεν γνωρίζεις **όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για την ίδρυση και την άλωση της Κωνσταντινούπολης**.

Καλή επιτυχία

1^ο Κεφάλαιο

1. Οι λόγοι ίδρυσης της Κωνσταντινούπολης στη θέση του αρχαίου Βυζαντίου. (σελ. 7)
2. Το Διάταγμα των Μεδιολάνων (σελ. 8)
3. Α' Οικουμενική Σύνοδος (σελ. 9)
4. Τα χαρακτηριστικά της οικονομίας του Πρώιμου Βυζαντινού κράτους (σελ. 10)
5. Το Πανεπιστήμιο της Κωνσταντινούπολης (σελ. 11)
6. Ο Θεοδοσιανός Κώδικας (σελ. 12)
7. Οι αιρέσεις (Αρειανισμός, Μονοφυσιτισμός, Νεστοριανισμός (σελ. 13)
8. Η πολιτική του Ιουστινιανού (σελ. 16)
9. Η εσωτερική πολιτική του Ιουστινιανού (σελ. 16)
10. Ιουστινιάνειο Δίκαιο (σελ. 16)
11. Η Αγία Σοφία (σελ. 16-17)
12. Η μάχη της Νινευί (σελ. 19)
13. Τι ήταν τα θέματα και ποιοί υπηρετούσαν στο θεματικό στρατό; (σελ. 20)

2^ο Κεφάλαιο

1. Τι γνωρίζεις για τους Σλάβους και τους Άβαρους (σελ. 23)
2. Τι ήταν οι σκλαβηνίες (σελ. 23)
3. Τα στάδια εξελληνισμού των Σλάβων (σελ. 23)
4. Τι γνωρίζεις για τους Βουλγάρους (σελ. 24)
5. Η ίδρυση του Ισλάμ (σελ. 26)
6. Οι παράγοντες των αραβικών κατακτήσεων (σελ. 27)
7. Τα αποτελέσματα της αραβικής εξάπλωσης (σελ. 28)
8. Οι καινοτομίες των εμπόρων του Ισλάμ (σελ. 29)

3^ο Κεφάλαιο

1. Οι αλλαγές στο Βυζαντινό Κράτος (σελ. 32)
2. Κακώσεις (σελ. 33)
3. Εικονομαχία, πρώτη & δεύτερη φάση (σελ. 34-35)
4. Συνέπειες εικονομαχίας (σελ. 35)
5. Η Σχολή της Μαγναύρας (σελ. 36)
6. Ο Φώτιος και τα έργα του (σελ. 36)
7. Ο εκχριστιανισμός των Σλάβων (σελ. 39)

8. Τα αποτελέσματα του εκχριστιανισμού των Σλάβων (σελ. 39)
9. Οι σύνοδοι των ετών 867 & 870 (σελ. 39)
10. Οι Ρως (σελ. 43)
11. Ο εκχριστιανισμός των Ρώσων (σελ. 43-44)
12. Η κοινωνική διαστρωμάτωση από τον 8^ο ως τον 11^ο αι. (σελ. 48)
13. Το Επαρχικόν Βιβλίον (σελ. 49)
14. Πρόχειρος Νόμος, Επαναγωγή, Βασιλικά, Νεαρές, Επαρχικόν Βιβλίον (σελ. 50)
15. Οι στόχοι των νέων νόμων (σελ. 50)

4^ο Κεφάλαιο

1. Τα μέτρα αποστρατικοποίησης (σελ. 53)
2. Η μάχη του Ματζικέρτ (σελ. 53)
3. Ο θεσμός της Πρόνοιας (σελ. 55)
4. Το χρυσόβουλο του 1082 (σελ. 57)
5. Το σχίσμα Ανατολικής και Δυτικής Εκκλησίας (σελ. 57)
6. Οι Σταυροφορίες, κυρίως πρώτη και τέταρτη (σελ. 59)
7. Τα λατινικά και τα ελληνικά κράτη μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους (σελ. 62)
8. **Ορισμοί:** Οθωμανοί, γαζήδες, παιδομάζωμα, γενίτσαροι (σελ. 65)
9. Η Σύνοδος Φερράρας- Φλωρεντίας (σελ. 66)
10. Η Άλωση της Πόλης (σελ. 67)

5^ο Κεφάλαιο

1. Το εκπαιδευτικό σύστημα στο Βυζάντιο (σελ. 70)
2. Ο μοναχισμός (σελ. 72-73)
3. Τα ακριτικά τραγούδια (σελ. 76)
4. Η τεχνολογία στο Βυζάντιο (σελ. 79-80)
5. Αρχιτεκτονικοί ρυθμοί (σελ. 80-81)

6^ο Κεφάλαιο

1. Τα γερμανικά Βασίλεια (σελ. 86-87)
2. Το χριστιανικό κράτος του Καρλομάγνου (σελ. 89)
3. Η συνθήκη του Βερντέν (σελ. 89)
4. Η Καρολίδεια Αναγέννηση (σελ. 89-90)
5. **Ορισμοί:** φεουδαρχία, υποτελείς, φέουδα, άνθρωποι της προσευχής, του πολέμου και της εργασίας, πάροικοι, δούλοι, τελετή περιβολής, φεουδαρχικό συμβόλαιο (σελ. 91-92)
6. Τριζωνική καλλιέργεια (σελ. 94)
7. Ο θεσμός της Δίαϊτας (σελ. 97)
8. Μεγάλος Χάρτης Δικαιωμάτων (σελ. 97)
9. Η Συνέλευση Γενικών Τάξεων (σελ. 98)
10. Η έριδα της περιβολής (σελ. 98)
11. Η αιχμαλωσία της Αβινιόν (σελ. 98)
12. Η Γρηγοριανή μεταρρύθμιση (σελ. 99)
13. Ιερά εξέταση (σελ. 99)
14. Η Ειρήνη και η Ανακωχή του Θεού (σελ. 100)
15. Τα χοιροσφάγια (σελ. 102)
16. Ρομαντικός - Γοτθικός ρυθμός (σελ. 106)

7^ο Κεφάλαιο

1. Τα μέσα πλεύσης και προσανατολισμού (σελ. 110)
2. Η συνθήκη της Τορντεζίλας (σελ. 110-111)
3. Τα αποτελέσματα των ανακαλύψεων (σελ. 111-112)
4. Το κίνημα της Αναγέννησης (σελ. 1130)
5. Ο ανθρωπισμός (σελ. 113)
6. Ο οικουμενικός άνθρωπος (σελ. 114)
7. Η εφεύρεση της τυπογραφίας (σελ. 115)
8. Τα συγχωροχάρτια (σελ. 120)
9. Η διδασκαλία του Λουθήρου (σελ. 121)
10. Η Ειρήνη της Αυγούστας, η νύχτα του Αγ.Βαρθολομαίου,το Διάταγμα της Νάντης (σελ.121)
11. Η Σύνοδος του Τρέντο (σελ. 122)
12. Το μπαρόκ (σελ. 122)
13. Ο τριακονταετής πόλεμος (σελ. 124)
14. Η Συνθήκη της Βεσφαλίας (σελ. 124)
15. Η επανάσταση του Κρόμβελ και η Ένδοξη επανάσταση (σελ. 125)
16. Το τριγωνικό εμπόριο (σελ. 127)
17. **Ορισμοί:** κλασικισμός, ρομαντισμός, ορθολογισμός, εμπειρισμός, μπαρόκ, ροκοκό, νεοκλασικισμός και εκπρόσωποι (σελ. 129-131)
18. Ο θεσμός της κοινότητας (σελ. 136)
19. **Ορισμοί:** Φαναριώτες(σελ. 135), κλέφτες, αρματολοί(σελ. 135), Αμπελάκια (σελ. 137), θρησκευτικός ουμανισμός (σελ. 137-8)
20. Οι ελληνικές παροικίες (σελ. 138)

1^ο Διαγώνισμα

Α' ΟΜΑΔΑ

1. Να εξηγήσεις σύντομα τους παρακάτω ορισμούς:

- i) χρυσόβουλο
- ii) Επαναγωγή
- iii) Εικονομαχία
- iv) τριγωνικό εμπόριο

2. Να βάλεις τα παρακάτω γεγονότα στη σωστή σειρά:

- i) Α' Οικουμενική Σύνοδος
- ii) Η Στάση του Νίκα
- iii) Το έτος της Εγίρας
- iv) δημοσίευση Θεοδοσιανού Κώδικα
- v) Θάνατος Θεοδοσίου Α'

3. Να απαντήσεις στις παρακάτω ερωτήσεις:

- α) Τι γνωρίζεις για την πρώτη φάση της εικονομαχίας;
- β) Ποιά μέτρα πήραν οι Μακεδόνες αυτοκράτορες για να μειώσουν τη δύναμη των δυνατών;
- γ) Να αναφερθείς σύντομα στην πρώτη και την τέταρτη Σταυροφορία.

Β' ΟΜΑΔΑ

Καθιέρωση του παιδομαζώματος

Όταν με μεγαλοπρέπεια ο κυρίαρχος [ο σουλτάνος Μουράτ] κάθισε στο θρόνο στην Αδριανούπολη, έστειλε το λαό Σακίν να κάνει επιδρομές στην περιοχή της Ζαγοράς και στη Φιλιππούπολη [...].

Συγκεντρώθηκαν πολλά αγόρια και τα οδήγησαν στον κυρίαρχο. Ο Χαλίλ είπε: «Ας τα δώσουμε αυτά σε Τούρκους να μάθουν τούρκικα. Ας τους κάνουμε κι αυτούς στρατιώτες». Έτσι κι έγινε. Μέρα με τη μέρα μεγάλωνε ο αριθμός τους. Υπηρέτουσαν τους Τούρκους αρκετά χρόνια, ώσπου να γίνουν τέλει μουσουλμάνοι. Κατόπιν τους οδηγούσαν στο παλάτι και τους φορούσαν άσπρα σκουφιά. Ενώ το όνομά τους από παλιά ήταν «στρατός», τους ονομάσαν «νέος στρατός». Έτσι τότε έγιναν οι γενίτσαροι.

Χρονικό του Ασίκ Πασάζαντε, κεφ. 57, μετ. Ε. Α. Ζαχαριάδου, Ιστορία και Θρύλοι των παλαιών σουλτάνων (1300-1400), 193-195.

1. Τι ήταν οι γενίτσαροι και πώς δημιουργήθηκε το τάγμα των γενιτσάρων σύμφωνα με την πηγή;

2. Η σημασία του 911 δείχνει ότι οι Βάραγγοι, οι αυθέντες της Ρωσίας, και οι Σλάβοι, οι υποτελείς τους, έλκονταν όλο και περισσότερο στην οικονομική και πολιτική τροχιά του Βυζαντίου, μέσω του εμπορίου της διπλωματίας και της ανθρώπινης επαφής. Αυτές οι επαφές δεν θα μπορούσαν να μην ενθαρρύνουν τις πολιτιστικές σχέσεις. Γιατί οι Ρώσοι έμποροι και μισθοφόροι και οι διπλωματικοί απεσταλμένοι των δύο χωρών που ταξίδευαν συνεχώς μεταξύ Κιέβου και Κωνσταντινούπολης, δρούσαν ως φορείς ιδεών, πεποιθήσεων και τρόπων. Από την άλλη μεριά οι βυζαντινοί ιθύνοντες είχαν σοβαρούς λόγους να επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν τις σχέσεις τους με τους Ρώσους, για να φέρουν αυτό το βαρβαρικό και ακόμη σε μεγάλη έκταση ειδωλολατρικό λαό υπό τον διπλό έλεγχο της Αυτοκρατορίας και της Εκκλησίας της Ανατολικής Ρώμης.

Τι θα κέρδιζαν οι Βυζαντινοί υπογράφοντας με τους Ρώσους την εμπορική συνθήκη του 911;

2° Διαγώνισμα

Α' ΟΜΑΔΑ

1. Να σημειώσεις Σ μπροστά από τις Σωστές προτάσεις και Λ μπροστά από τις Λανθασμένες. Κατόπιν να διορθώσεις τις λανθασμένες προτάσεις.

- α) Στη φεουδαρχική κοινωνική πυραμίδα στην κορυφή βρισκόταν οι δούκες.
- β) Η κατάληψη της Κρήτης από τους Οθωμανούς έγινε το 1669.
- γ) Η Ιερά Εξέταση τιμωρούσε τους αιρετικούς.
- δ) Η τέταρτη σταυροφορία είχε θρησκευτικό χαρακτήρα.
- ε) Η μάχη του Ματζικέρτ έγινε το 1081.

2. Να κυκλώσεις τη σωστή απάντηση:

i) Η Μυριόβιβλος ήταν έργου του:

- α) Λέοντα του Μαθηματικού
- β) Φωτίου
- γ) Καίσαρα Βάρδα
- δ) Χαλίφη Μαμούν

ii) Το σλαβικό αλφάβητο το δημιούργησε ο :

- α) Μιχαήλ Γ΄
- β) Μεθόδιος
- γ) Κύριλλος
- δ) Φώτιος

iii) Σύμφωνα με τη διδασκαλία του Λούθηρου:

- α) Μόνο η πίστη αρκεί για να σωθεί η ψυχή ενός ανθρώπου
- β) Ο άνθρωπος πρέπει να προσεύχεται τρεις φορές τη μέρα
- γ) Μόνο με τη βοήθεια της Εκκλησίας μπορεί να σωθεί ο άνθρωπος
- δ) Ο άνθρωπος για να σωθεί πρέπει να προσφέρει στους συνανθρώπους του

iv) Ο αρχιτεκτονικός ρυθμός της Αγίας Σοφίας είναι:

- α) σταυροειδής με τρούλο
- β) οκταγωνικός
- γ) πεντάτρολος
- δ) βασιλική με τρούλο

3. Να απαντήσεις στα παρακάτω ερωτήματα:

- α) Τι γνωρίζεις για τη Συνθήκη της Τορνεζίλας.
- β) Τι γνωρίζεις για το θεσμό της Πρόνοιας;
- γ) Ποιές ενέργειες έγιναν για να εκχριστιανιστούν οι Σλάβοι;
- δ) Να γράψεις τα ονόματα τεσσάρων ζωγράφων της Αναγέννησης και ένα έργο του καθενός.

Β' ΟΜΑΔΑ

1. Να συγκρίνεις τα επιχειρήματα των εικονομάχων και των εικονολατρών. Ποιά θεωρείς πιο πειστικά;

Επιχειρήματα των εικονολατρών

Εφόσον προσκυνώ και σέβομαι το σταυρό και τη λόγχη, τον κάλαμο και τον σπάγγο, με τα οποία οι θεοκτόνοι Ιουδαίοι προσέβαλαν και σκότωσαν τον Κύριό μου, γιατί όλα αυτά στάθηκαν όργανα του έργου της σωτηρίας των ανθρώπων, πώς να μην προσκυνήσω και τις εικόνες που κατασκευάζουν οι πιστοί με αγαθή προαίρεση και με σκοπό τη δοξολογία και την ανάμνηση των παθημάτων του Χριστού; Και εφόσον προσκυνώ την εικόνα του σταυρού που κατασκευάζεται από οποιοδήποτε υλικό, πώς να μην προσκυνήσω την εικόνα του Χριστού που κατέστησε σωτήριο τον σταυρό; Ότι δεν προσκυνώ την ύλη είναι φανερό, διότι, αν καταστραφεί το εικόνωμα ενός σταυρού που είναι κατασκευασμένος από ξύλο, παραδίδω το ξύλο στη φωτιά. Το ίδιο συμβαίνει και με το ξύλο των εικονισμάτων, όταν αυτά καταστραφούν.

Ιωάννης Δαμασκηνός, Περί εικόνων, Λόγος δεύτερος, κεφ. 19, Migne, Patrologia Graeca, τ. 94, σπύλη 1305.

Επιχειρήματα των εικονομάχων

Οι εικόνες αναπληρώνουν τα είδωλα και άρα αυτοί που τις προσκυνούν είναι ειδωλολάτρες [...]. Όμως δεν πρέπει να προσκυνούμε κατασκευάσματα των ανθρώπινων χεριών και κάθε είδους ομοίωμα [...]. Πληροφόρησέ με ποιος μας κληροδότησε αυτή την παράδοση, δηλαδή να σεβόμαστε και να προσκυνούμε κατασκευάσματα χεριών, ενώ ο Θεός απαγορεύει την προσκύνηση, και εγώ θα συμφωνήσω ότι αυτό είναι νόμος του Θεού.

Από επιστολή του Λέοντος Γ' στον πάπα Γρηγόριο Β', Travaux et mémoires 3 (1968) 279.

2. Ποιός φιλοτέχνησε αυτόν τον πίνακα; Ποιό καλλιτεχνικό ρεύμα εκπροσωπεί;

- 3) Να συγκρίνεις της εσωτερική πολιτική των Κομνηνών και των Μακεδόνων. Ποιές τάξεις ευνόησαν -προστάτευσαν;
- 4) Ποιές διαφορές παρουσιάζονται στον εκχριστιανισμό των Μοραβών και των Βουλγάρων;

Απαντήσεις των διαγωνισμάτων

1ο ΤΕΣΤ

ΟΜΑΔΑ Α'

1. i) σελ. 57	2. i) 1 σελ. 8	3. α) σελ. 34
ii) σελ. 50	ii) 4 σελ. 16	β) σελ. 50
iii) σελ. 34	iii) 5 σελ. 26	γ) σελ. 59
iv) σελ. 127	iv) 3 σελ. 12	
	v) 2 σελ. 11	

ΟΜΑΔΑ Β'

- 1η Πηγή σελ. 65
2η Πηγή άγνωστη

ΤΕΣΤ 2ο

ΟΜΑΔΑ Α'

1. α) σελ. 92 (Λ)	2. $1 \Rightarrow \beta$ σελ. 36	3. 1) σελ. 111
β) σελ. 135 (Σ)	$2 \Rightarrow \gamma$ σελ. 39	2) σελ. 55
γ) σελ. 99 (Σ)	$3 \Rightarrow \alpha$ σελ. 121	3) σελ. 39
δ) σελ. 59 (Λ)	$4 \Rightarrow \delta$ σελ. 17	4) σελ. 116-118
ε) σελ. 53 (Λ)		

ΟΜΑΔΑ Β'

1. 2 πηγές σελ. 34
2. Εικόνα σελ. 131
3. σελ. 55-50
4. σελ. 39